

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות לו.

עין משפט
גד מצוה

א ח מיי פ"ח מהלכות
יבום הלכה יט:
ב ח מיי פ"ח שם הלכה
כא סגן שפון ל טושי"ע
ג ארבע מיען קסד שפין ג:
ד ג מיי שם הלכה כ
ה טושי"ע שם ספיק ב:
יא ד מיי פ"ח מהלכות
נחלת הלכה ה סגן
עשין ט טושי"ע ח"מ סימן
רפא ספיק י:

תוספות ישנים

(א) ועוד דה"ל לאחרי
כדיחילי הא דמין לקמן
(מ"ה) לא תחלוץ עד
שעברו עליה ג' חדשים
ולפירוש לרי יומן תחלוץ
בתוך שלשה ותנשא לאחר
ששה. וזהו נמי דלקמן
פרק לה הכי הכא ה"ל
לאחרי ועוד מ"ל קאמר
למ"ע תחלוץ לאחר ג'
ותנשא וכו' היכי שמי
להנשא לאחר ג' הא שמה
דנחה מעוברת מולד פן
קיימא ואין התלצה כלום
ומשום ולד לא מפטר דולד
אינו פוטר עד שאלה לאחרי
העולם:

תום' חד מקמאי

תנן האשה שהלך בעלה
למ"ה ובאו ואמרו לה מת
בעלך ה"ו לא תנשא ולא
תתייבם עד שתדע שמה
מעוברת היא צרתה.
בשלמה מייבם לא ילמא
מבשרה ודאי פגע באיסור
אשת אח דאורייתא אלא
היה הנשוא אמאי בשלמה
חליצה בתוך ט' חדשים
ונשואין בתוך ט' חדשים
לא דהיינו ספיקא שמה
יהיה הולד של קיימא ולד
אינו פוטר עד שיצא לאחרי
העולם ותחלוץ בתוך ט'
ותנשא לאחר ט' ואסיקין
שמה יהיה ולד של קיימא
ונמצאת מצריכה כרוז
לכהונה. ולפום האי שטמא
אם היתה גרושה שפסולה
לכהונה תחלוץ ותנשא
לאחר ט' חדשים ודוקא
לכהונה הוא דחיישינן
לכרוז אבל דיעבר לא דהא
תנן החולץ ליבמתו
ונמצאת מעוברת וילדה
בין שהולד של קיימא
הוא מותר בקרובותיה
והיא מותרת בקרוביו ולא
פסלה מן הכהונה אמר
רבא הלכתא כותיה דר"ל
בהני תלת ואיכא נמי
אחרוני בס"ק ד"ז בנשא
ונתן לפני אידיה ר"י אמר
אסור ר"ל אמר מותר
ותנא כותיה דר"ל אלא
באסור [לא] קיימא אבל
החולץ למעוברת מאי
איסורא איכא בחליצה:

בשלמא בתוך ג' חדשים כו'. אין גירסא זו נכונה כדפירש
צקונטרס ועוד דאי אפשר כלל לדקוק מדלינה
חוללת מוך ג' לינשא אחר ג' חלילית מעוברת לא שמה חלילה דהא
ודאי מוך ג' מודה ר' יוחנן דאין חוללת כדתנן היבמה לא תחלוץ
עד שיהיו לה ג' חדשים וטעמא משום

דאינה עולה לייבום דאפי' יצא אליהו
ויאמר דלא מיעברא לאו בת ייבום
היא ולכן אינה עולה לחליצה אבל
בתוך ט' בת ייבום היא אם יצא
אליהו ויאמר דלא מיעברא או אפילו
הפילה לכן דייק שפיר אלא ה"ג
תחלוץ בתוך ט' ותנשא לאחר ט'.
ותנשא אחר ג'. מינה דלא
מסיק אדעתיה האי ולטעמין דפריך:
ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה.
ודוקא בשאר נשים דלאו גרושות איירי
וכן מוקי לה צדקה צפרק בתרא
(לקמן קט: ושם) והא דפריך לקמן (דף
מ"ה:) גבי והיבמה לא תחלוץ עד שיהא
לה ג' חדשים ומפשה בגמרא מעיקרא
טעמא שמה יהא ולד של קיימא ונמצא
מזריכה כרוז לכהונה מינה אלמנה
גרושה מאי איכא למימר אר"י משום
דהתם צא להשמיענו דין כל הנשים
שנופלות לייבום ואם היה דין אחר
לגרושה ה"ל לפרושי אבל הכא דלאיירי
אם אירע צו מעשה צאשה שהלך
בעלה וזרמה למדינת הים איירי שפיר
דוקא בשאר נשים דלאו גרושות
ועדיפא מינה צפרק בתרא דמוקי
היא דהאשה שלום דוקא בגרושה
דפריך מינה הא היה ליתיה הכא:
הלכתא ברי"ש בהני תלת. הא
דפליגי צפרק צ' דחולין (דף טז:) ושם
גבי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף
לא חשיב הכא אע"ג דסבירא ליה
כוותיה צ' צ' דצומים (דף קז:) ושם
היינו משום דר"ל משמיה דלוי סבא
דמרה ומינה דלא חשיב הא דפ"ק
למסכת פ"ז (דף ק: ושם) דמניא כותיה
דר"ל דנשא ונתן מותר כיון דחשיב
הכא מידי דמניא כותיה ואור"י דמ"מ
התם הלכתא כר' יוחנן דהתם גבי
הא דתנן ותנשא לנפיהס אסור
לאחריהס מותר פריך חכמים היינו
מ"ק ומשני נשא ונתן איכא צייניהו
דצפרק קמא דסנהדרין (דף טו:) ושם
גבי זאז וארי דמניא כותיה דר"ל
התם פליגי חלוץ אליבא דר"א ולא סבירא
להו כותיהס: **משום** ירושה לא
אמר ב"רם. טעמא (א) מפרש התם
צמתיתין לפי שהתנה על מה שכתוב
צמורה ורבי יוחנן פן צרוקא פליג
צפרק יש נוחלין (צ"ב קל.) ואמר דאם
אמר על מי שראוי לירושא דבריו קיימים
וטעמא מפרש התם משום דכתיב
והיה ציוס הנחילו את בני המורה
נמנה רשות לאז להנחיל לכל מי
שירצה והא דכתיב לא יוכל לצכר היינו

דוקא חלק צמורה אבל חלק פשיטות יכול ורצון ציוס הנחילו את
בניו מוקמי לדרשא אחריתי ולא יוכל לצכר איצטרין משום דהורע
כחו שאין נוטל צראי כצמחוק וס"ד דהורע כחו נמי צהא א"ג
איצטרין דס"ד כיון דשנואה שנואה צנישויה דיכול לצכר:
ואמר

דוקא חלק צמורה אבל חלק פשיטות יכול ורצון ציוס הנחילו את
בניו מוקמי לדרשא אחריתי ולא יוכל לצכר איצטרין משום דהורע
כחו שאין נוטל צראי כצמחוק וס"ד דהורע כחו נמי צהא א"ג
איצטרין דס"ד כיון דשנואה שנואה צנישויה דיכול לצכר:
ואמר

דכל העולה לייבום כו'. דביאתה פוטרתה: עולה לחליצה. דכתיב
(דברים כה) אם לא יחפון האיש לקחת יבמתו (ה) וחלצה וכו': שמה
יהא הולד של קיימא וביאת מעוברת. צולד של קיימא לדברי הכל
לא שמה ציאה דטעמא דרבי יוחנן משום שמה יצא אליהו ויאמר

פכל הואי והכא ליכא למימר הכי
והולד אין פוטר עד שיאל לאחרי
העולם: הא לא יהא ולד של קיימא.
דלמפרע בת יבום היא הוה מיפטר
צרתה ואין צריך לחזור ולצולד לאחרי
שהפילה: אמר לך ר"ל הכי קסני.
כלומר לא קמני שמה יהא אלא שמה
לא יהא. והאי דקמני סיפא ולד אינו
פוטר כו' דמשמע דבשל קיימא
מיידי הכי קאמר וכו' הלך אחר רוב
נשים ורוב נשים ולד מעליא ילדן וזהו
דביאתה לא פטרה מיהו פטרה משום
הולד הולד אין פוטר עד שיאל לאחרי
העולם: שהלך בעלה. ואין לו צניס:
לא פנשא. קס"ד אפילו ע"י חליצה
קאמר דלא תנשא לשוק לעולם:
היא צרפה. אותה צרפה שהלכה עמו.
אבל אי שמעה עליה שאינה מעוברת
תתייבם ולא חיישין שמה נשא בעלה
אחרת צמדינת הים ולהכי תנן היא
צרפה והכי מפרש צ' האשה': אלא
לא סהולן. ותנשא לשוק: אמאי.
אי חלילית מעוברת שמה חלילה תחלוץ
ממה נפשך דבין צרפה מעוברת ובין
אינה מעוברת הרי חלילה פוטרתה:
בשלמא סהולן צמוך ג' ותנשא צמוך
ג'. שמת: לא. אפשר דליינו ספק דבן
ג'. לראשון אן צו ז' לאחרון דלפילו
נשאת צ' ימים (א) בתוך ג' חדשים
וילדה צמוף ט' לבעל הראשון אכתי
איכא למימר שמה צו ז' לאחרון הוא
ואע"פ שאין אלא ו' חדשים וב' ימים
דקיי"ל (ר"ה דף ק"ה.) וילדת לו' יולדת
למקוטעין ואע"ג דהיא לאו ודאי
מעוברת דהא דמקמני שמה מעוברת
צרפה מכלל דאחר זמן מרובה שהלך
בעלה למדינת הים קמיידי לא פלוג
בבגן צניסם אלא כולן לריכות להמתין:
(א) **אלא סהולן צמוך ג' ותנשא לאחר**
כו'. וקשה לי היכי מני לאומדי הכי נתי
נמי דחלילית מעוברת שמה חלילה הני
מילי בצולד אבל הכא הא איכא למיחש
שמה צרפה מעוברת צולד בן קיימא
ואין ציאה וחלילה פוטרת צה לדברי
הכל אלא ולד והולד אין פוטר עד
שיאל לאחרי העולם. ונראה צעני דה"ג
בשלמא תחלוץ בתוך ט' ותנשא בתוך
ט' לא דהיינו ספק שמה יהא ולד
צרפה בן קיימא ואין ציאה וחלילה
פוטרת אלא ולד והולד אין פוטר עד
שיאל לאחרי העולם וז"ג אי בן ט'
לראשון ופירושו היה צפריס משוברים.
אלא תחלוץ בתוך ט' ותנשא לאחר ט'
ממה נפשך אי מיעברא צרפה והפילה
או לאו מעוברת הואי הכי חללה זו
ואי ולד של קיימא הוה הרי יאל לאחרי העולם אלא לאו משום שמה
מעוברת צרפה הימה בשעת חליצה ואין הולד של קיימא וההיא
חליצה לא פטרה כר"ל הואיל ואחת מהן מעוברת לא שייכא חליצה
היאם שעתא דאחריתן עיין עליו: ולטעמין. אי טעמא דלא תחלוץ
משום ספק מעוברת צרפה בשעת חליצה היא תחלוץ לאחר ט' דהשתא

ואי ולד של קיימא הוה הרי יאל לאחרי העולם אלא לאו משום שמה
מעוברת צרפה הימה בשעת חליצה ואין הולד של קיימא וההיא
חליצה לא פטרה כר"ל הואיל ואחת מהן מעוברת לא שייכא חליצה
היאם שעתא דאחריתן עיין עליו: ולטעמין. אי טעמא דלא תחלוץ
משום ספק מעוברת צרפה בשעת חליצה היא תחלוץ לאחר ט' דהשתא
ודאי לאו מעוברת היא ותנשא ומ"ט קמני עד שדעו אפי' לטון כמה שנים:
לר"ל דהא דקמני לא תחלוץ בתוך ט' ותנשא לאחר ט' התם טעמא לאו משום
ספק יבמה לשוק הוא אלא כדאב"י צר אבין כו': שמה
יהא ולד. צרפה: בן קיימא. ונמצא חליליתמה של לזוך וכשרה לכהונה
ומי שמה חליליתמה של לזוך וכשרה לכהונה ומי שמה חליליתמה של לזוך
דעו שזו לא פסלתה חליליתמה: [א"ל] אב"י מידי לא סהולן ולא סתייבם קסני.
דמדוק מינה סייעתא לר"ל: לא פנשא קסני. דלא תנשא
לשוק צלא חלילה למקון ולומר דרמי ילדה לבעלי אע"פ שרוב נשים יולדות
אבל אי חלילה לאחרי ט' הי"ד דמשתיירא לאחר ט' דביאת מעוברת
וחליליתמה שמה ציאה וחלילה: על פיו. אחר דברי פיו ולא צמסם
ירושא צשתיקא: ריבא לאחד ומיעט לאחד או שהשוו
לו אם הצבור דבריו קיימים. דלכולן נתן צחיו ואין כאן ירושה ליעול
צמורה ולא הפשוטים ליעול צמורה ולא הפשוטים ליעול צמורה
מיעט: ואם אמר משום ירושה. פלוני יירש שדה פלוני ופלוני שדה פלוני.
לא אמר כלום. שהתנה על מה שכתוב צמורה ותנאו צולד הואיל ולא
חילק לפשוטים צמורה ולצבור פי שנים: צתחלה. מתן שדה פלוני
לפלוני וירשנה: צאמצע. ירשה ומנתן לו וירשה: צבון. ירשה ומנתן לו:
לעולם

(א) נלגיג. ג. וט"ז. (ב) נלמן
קטני. (ג) נלמן קטני:
(ד) צ"ל אבין. (ה) צ"ל אבין.
(ו) נלמן חל"ה. (ז) צ"ל צ' צ' צ'
קטני: חליון טו. (ח) וט"ז
חוס' שנת ע: סוף ד"ה
נרע לך. (ט) צ"ל קטני:
(י) נלמן קטני. (יא) וט"ז
חוס' צ"מ מת. ד"ה נמנה
וכי' ומוס' ע"ז ע"ה.
ובמורה י: ד"ה רב אבין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עולה
לחליצה וכו' לקחת יבמתו
ועלתה וגו' הא חפץ
מייבם הס"ד: (ב) לא היה
אפשר וכו' צ' ימים בסוף
ג' חדשים: (ג) תוב' ד"ה
משום וכו' טעמא דמתני'
מפרש התם לפי:

מוסף רש"י

דכל העולה ליבום
לוקח יבום עולה
לחליצה. לוקח חלילה
(דע"ל ג.) וכל שאינה
עולה. לבת דין ליבום.
שאינה זקוקה להתייבם
(לקמן מ"ה) אינה עולה.
השערה לפני הקטן
לחליצה (לקמן מ"ה).
האשה שהלך בעלה
כו' לא תנשא. הואיל
ונלא ניס יאל בעלה. ומה
תתייבם. שמה ילדה ורמה
(לקמן פ"ח). אתה
מצריכה כרוז לכהונה.
לכרוז שלא היה מלונה
ומותרת לכהונה (לקמן
ק"ה). המחלק בסביו על
פיו. דלוחם סביב מעל
אינה לריכה קטן ולא שטר
ולא משיכה אלא כדבור פיו
בעלמא וכגון שמתה
מתת מינה (רש"י ב"ב
כ"ב). ריבה לאחד. מן
לו צמתנה ספליס או
שהשוה להו צמורה בשלום
מתה (שם). דבריו
קיימין. שיש כח דהכי
ליטן מנתו צמתנה לכל מי
שילדה ואין כאן מתנה על
מה שכתוב צמורה. שיהא
לא נשאר לו אחר מתתו
כלום להוריש לבניו צמורת
ירושא שיטלו הפשוטים
צמורה והצבור פי שנים
(שם). ואם אמר שמה
ירושא. אם ריבה לאחד
ומיעט לאחד נלשון ירושה,
שמה חלוץ בני יירש אותו
שדה בית כור ופלוני בני
יירש שדה לך ועל בני
צמורה אמר פלוני בני יירש
שדה פלוני ופלוני בני יירש
שדה פלוני. הגדול כול
חבירו. לא אמר שמה
דמתנה על מה שכתוב
צמורה. שאינו יכול לעשות
ירושא אלא כמשפט המצוה
(שם). כתב כו' משום
מתנה דבריו קיימין.
דכיון דלכא לשון מתנה
כדעה מהני ליה. דלף לשון
ירושא קונה (שם).